

Akkerbouwer Wim Poppink kwam door een artikel op het idee om druiven te telen.

Arbeid neventak wijnbouw knelt bij oogst

Wijnbouw past goed op een akkerbouwbedrijf. Snoeien, spuiten en bemesten is qua arbeid geen probleem. Alleen bij het oogsten en verwerken van de druiven levert het lange werkdagen op, is de ervaring van Wim Poppink uit buurtschap Huppel nabij Winterswijk. Het valt deels samen met de zetmeelaardappeloogst.

Door: Robert Ellenkamp
Fotografie: Ellen Meinen

Wijnbouw is in Nederland afhankelijker van de weersomstandigheden dan de traditionele akkerbouwmatige teelten. Tot die conclusie komt Wim Poppink na drie jaar ervaring in de wijnbouw. „Ik heb van alles gedaan om de kans op nachtvorstschade zo klein mogelijk te maken. Zo pas ik gordijnsnoei toe, waarbij de plant op 1,80 meter boven de grond uitloopt, om nachtvorstschade te voorkomen. Desondanks bevroor een deel van mijn planten dit voorjaar, doordat de druivenstokken door de uitzonderlijke weersomstandigheden een maand eerder uitliepen dan de jaren daarvoor.”

Hoe groot de gevolgen voor hem zijn, kan Poppink nu nog niet inschatten. Een deel van de slapende knoppen aan de bevroren wijnstokken gaat uitlopen. Of dat voldoende uitlopers oplevert, moet de wijnbouwer afwachten. Nadelig is wel het verschil in groei. „Ik krijg een onregelmatig gewas met verschillen in bloeitijd. In plaats van één keer zal ik twee keer moeten oogsten.”

Vroege rassen

Poppink plantte in het voorjaar van 2004 zijn anderhalve hectare druiven aan in zijn wijngaard Valkeniersbulten, nadat hij een cursus had gevolgd. Daar leerde hij de basisbeginselen van de wijnbouw, zoals bemesting, snoeiwijze, het meest geschikte bodemprofiel en ziektebestrijding, en welke factoren van belang zijn voor het Nederlandse klimaat. „Ik was al jaren op zoek naar iets nieuws, maar binnen de akkerbouw zijn nieuwe teelten schaars. Door een artikel in een krant ben ik op wijnbouw terecht gekomen. Leek me gewoon interessant.” Hij startte met drie druivenrassen: Rondo (blauw), Marechalfoch (blauw) en Solaris (wit). Het zijn de vroegste rassen uit de lijst met vroege rassen met een goede meeldauwresistentie. Vroege rijpheid is een voorwaarde om in Nederland aan wijnbouw te kunnen doen, doordat nachtvorst tot bevroren druiven en een misoogst leidt. Door te kiezen voor de allervroegste rassen hoopt Poppink het oogstmoment van de druiven voor het rooien van zijn zetmeelaardappelen te laten vallen.

Oogsttijd

Het afgelopen jaar, het eerste echte oogstjaar, lukte dat maar ten dele, omdat hij vier weken lang in een soort ploegendienst de druiven moet verwerken. „Ik ben lid geworden van de Coöperatie Achterhoekse Wijnbouwers om de druiven te persen en er uiteindelijk wijn van te maken. Wij zijn met elf leden en die verwerken de druiven die 's ochtends worden geplukt. Dat moet op dezelfde dag om kwaliteitsverlies te voorkomen. Voor mij betekent dat om twee uur in de middag beginnen en doorgaan tot na twaalf uur. Het was zelfs een keer half twee. Dan is het de volgende ochtend vroeg als je om half zeven weer de trekker op moet om de aardappelen aan een hoop te rijden.”

De druivenoogst overlapt deels de oogst van zijn zetmeelaardappelen, waardoor Poppink eigenlijk tijd tekort komt. Hoe hij daar aankomend jaar mee omgaat weet hij nog niet. Als de vorstschade bij hem en bij de andere leden mee blijkt te vallen, valt de oogst groter uit dan vorig jaar. Dat betekent een nog langere oogsttijd. Bovendien was het in 2006 een mooie herfst met veel rooibare dagen, zodat

het rooien van zijn aardappelen vlot verliep en hij een beetje kon sturen in het oogstmoment. „Bij een natte herfst neemt die flexibiliteit af. Dan ontstaat er een knelpunt”, stelt Poppink.

Snoeien

Het plukken van de druiven maakt geen onderdeel uit van de coöperatieve werkzaamheden. De leden organiseren dat zelf. Poppink schakelde zijn vrouw, twee zoons en een oom in. Dat verliep voorspoedig, mede door de keuze om gordijnsnoei toe te passen. De druiventrossen hangen hoger dan bij de zogeheten cordon- en guyotsnoei, zodat de plukkers met een recht rug kunnen werken.

Ook bij het snoeiwerk levert dat een betere arbeidshouding op en verlopen de werkzaamheden veel sneller. Het uitdunnen en snoeien past overigens perfect in het arbeidsplaatje van de akkerbouwer. „Wij zijn in april en de eerste week van mei erg druk om alles in de grond te krijgen. In de tweede helft van mei kan ik beginnen met het scheutensnoeien. Na weken van zeventig uur op de trekker is dat handwerk een soort ontspanning. De wijngaard ligt bovendien afgelegen aan een doodlopende zandweg, zodat het er erg rustig is. Daar hou ik wel van.”

De scheuten moeten zo ver zijn ontwikkeld dat de kans op breuk door wind voorbij is. De achtergebleven scheuten snoeit Poppink als eerste weg. Er blijven zeven tot acht scheuten over die regelmatig verdeeld zijn over de plant. Soms betekent dat de helft wegsnoeien. Het warme voorjaar vervroegt het scheutensnoeien overigens niet, omdat de harde wind van begin mei al enkele scheuten liet sneuvelen.

Trosdunnen

In de maanden juni en juli onderhoudt Poppink de druivenstokken door loofwandsnoei, met name verwijderen van blad, toe te passen. Met name het ras Solaris blijft zich ontwikkelen, zodat er minimaal drie keer wordt gesnoeid. Het snoeien houdt het evenwicht tussen blad en tros in stand en voorkomt de ontwikkeling van schimmels, doordat de plant minder vochtig blijft.

Als de trossen beginnen te kleuren in augustus gaat de snoeischaar de trossen zelf in. Trossen die in ontwikkeling achterblijven of niet snel genoeg op kleur komen, haalt Poppink weg. Bij een ras als Rondo betekent dat de helft van de trossen verwijderen. „Doen we dat niet, dan verdeelt de druivenplant de noodzakelijke stoffen die de wijn een volle, karakteristieke smaak geven over te veel trossen. Het gevolg is een waterige wijn.”

Oogstmoment

Loofwandsnoei en trosdunnen zijn geen activiteiten die vragen om een specifiek tijdstip van uitvoering. Dat geldt ook voor de bemesting met kalk, stikstof, magnesium en kali en de bladmeststoffen. Voor Poppink daarom eenvoudig in

te passen in zijn akkerbouwbedrijfsvoering. Het plukken van de druiven is wel tijdsgebonden, zo ervoer de wijngaardenier na de oogst van 2005. Hij begon de tweede week van september met plukken. Van een echte oogst kon Poppink met dertig kilogram van anderhalve hectare niet spreken, maar het was genoeg om het proces van wijnmaken te testen.

Het leverde dertig flessen wijn op. Het alcoholpercentage lag met zeventien procent echter aan de hoge kant. „Het suikergehalte in de druiven lag te hoog. Het gevolg is een te sterke wijn en dat gaat weer ten koste van de aroma's. We moesten de wijn mengen met een andere partij.”

In 2006 startte de pluk een week eerder en oogstte Poppink 3.700 kilogram druiven. Op Koninginnedag bottelde hij er 3.500 flessen van in drie soorten: de rode Rondo, de witte Solaris en de rosé Weerkomm'n, een mengsel van verschillende rassen. Momenteel probeert hij die flessen af te zetten aan huis en via lokale drankwinkels en restaurants voor bedragen die variëren van 9,50 tot 13,50 euro per fles. Het plan is verder om ook via de coöperatie een gezamenlijke afzet te organiseren.

Na weken van zeventig uur op de trekker is dat handwerk een soort ontspanning.

HET BEDRIJF

Wim Poppink heeft in Huppel een akkerbouwbedrijf van 55 hectare. In 2004 heeft hij daarop een wijngaard aangelegd van 1,5 hectare. Daarvan maakt hij de wijnen Rondo, Solaris en Weerkomm'n. Naast de druiven teelt Poppink 38 hectare zetmeelaardappelen, 4 hectare suikerbieten, 10 hectare maïs en 1,5 hectare kerstbomen.